

פרשת מקץ

ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת (מא, לט)

פרעה הרשע, פרעה שהיה עובד עבודה זרה, שעבד בסכלותו ליאור ולטלה... פרעה הזה - שם שמים שגור, לפתע בפיו, והוא אומר: "אחרי הודיע אלקים אותך"?! אכן כן, יוסף "בלבל" אותו! יוסף הצדיק היה חדור אמונה שהכל, אכן, מאת הבורא יתברך, ואת האמונה הזו בטא יוסף גם בדבורו. יוסף הורץ מן הכלא, לאחר שתיים עשרה שנים של מאסר, כיון שהגיע שמעו שהוא יודע לפתור חלומות בחכמה מופלאה. במקום להנות מהתהילה לאחר שנים ארכות של השמצות זדוניות, ובמקום לנצל את ההזדמנות הנדירה למצוא חן בעיני המלך, יוסף הצדיק איננו מחזיק טובה לעצמו כלל. הוא אומר לפרעה: "אלקים יענה את שלום פרעה" (מא, טז) - אני אינני יודע כלום, הכל רק מאת ה'! גם בפתרון החלום אומר יוסף: "את אשר האלקים עשה הגיד לפרעה" (שם, כה), וכן "אשר האלקים עשה הראה את פרעה" (שם, כח), ועוד: "ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלקים וממהר האלקים לעשתו" (שם, לב). יוסף מזכיר את האלקים ללא סוף, כמי שעשה, עושה ויעשה את כל המעשים. פרעה, ששומע את כל דברי יוסף הללו, "מתבלבל", ומתחיל להזכיר בעצמו שם אלוקים. וזהו המסר, ששולח יוסף לאביו (פר' ויגש): "מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלקים לאדון לכל מצרים"... (מה, ט). יוסף נעדר שנים ארכות ומרות, ויעקב חשבו למת והרבה להתאבל עליו. עתה מודיעים ליעקב שנמצא יוסף, והוא עומד לפגוש אותו. ובעת כזאת, האם זו הבשורה העקרית, שמבקש יוסף לבשר לאביו - שהוא מנה כמושל על מצרים?! וכי מעלה וגדולה יש בעיני יעקב אבינו בשלטון על ארץ הטומאה?! אף בימינו, אם היה אב צדיק מאבד את בנו, ומוצאו לאחר שנים רבות, כלום היתה הבשורה המשמחת עבורו, שהבן מכהן כנשיא ארה"ב, או כראש ממשלת רוסיה?! וכי היתה לאותו צדיק שמחה בבשורה כזו? ודאי שלא. אם היו מבשרים לו, שבנו נמצא, ולמרות הזמן הרב שעבר עליו בארץ טמאה, בין אנשים רעים וחטאים, הוא נשאר נאמן לאלקיו - שומר שבת, מניח תפלין, מקפיד על כשרות - אזי היתה שמחתו של האב הצדיק גדולה ורבה. יוסף הרי ידע מי היה אביו. וכי את אביו הצדיק מענין ש"שמני אלקים לאדון לכל מצרים"?! אלא - אומרים המפרשים - זו הבשורה, שמבשר יוסף ליעקב: "שמני" - שם אני, שם "אלקים לאדון לכל מצרים", כלומר מאז שעלה יוסף לגדולה במצרים, גם פרעה החל להזכיר שם שמים. "אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן און" (מא, נ) פוטיפר, שהיה שר הטבחים - כיצד זה הפך ל"כהן און"? באר ה"שלמה חדשה": שר הטבחים אכן התמנה להיות כהן של העיר און, וזאת משום כבודו של יוסף הצדיק, שלא יאה לו חותן שהוא שר טבחים בעלמא. כך מצאנו גם אצל עפרון, שהפך להיות שופט באותו יום שהיה אברהם צריך לדבר אתו בענין חלקת הקבר. הקב"ה חפץ בכבודו של אברהם אבינו, שאין זה יאה שאברהם ידבר עם סתם אדם פשוט. על כן מונה עפרון באותו יום לשופט.